

Správa pre médiá (SK)

Cena Herberta Haaga za rok 2011 pre Felixa Maria Davídka a skrytú cirkev v Čechách a na Slovensku ako aj pre profesora Waltera Kirchschrägera

Nadácia Herberta Haaga udelí svoju cenu za rok 2011 skrytej cirkvi v Čechách a na Slovensku a profesorovi Walterovi Kirchschrägerovi z univerzity v Lucerne. Nadácia oceňuje predovšetkým zásluhy a duchovné dedičstvo Felixa Maria Davídka a vyznamenáva tak tých odvážnych katolíkov, ktorí počas komunistickej vlády napriek neustálemu ohrozeniu a ťažkému prenasledovaniu cirkvi vsadili všetko na to, aby život cirkvi pokračoval aj v podzemí, a ktorí sa vo svojej krajine odvážne podieľali na zápase za slobodu a ľudské práva. Cenu za tieto aktivity prevezme biskup podzemnej cirkvi Dušan Špiner z Olomouca a svätiaci biskup Václav Malý z Prahy.

Ocenenie biblistu Waltera Kirchschrägera prehlbuje pohľad na skrytú cirkev. Kirchschräger sa zaoberá novozákonným obrazom cirkvi a zaujíma sa o typické vlastnosti spravovania kresťanskej cirkvi. Pri svojom pôsobení na univerzite ako aj v bezpočetných prednáškach a publikáciách obohatil aktuálny zápas o obraz kňaza v katolíckej cirkvi. Tieto témy poznačili v ostatných desaťročiach aj spor o skrytú cirkev.

Udeľovanie cien sa uskutoční v sobotu, 2. apríla 2011 o 14.30 hod. v kostole Donaucity vo Viedni.

Mlčiaca cirkev – umlčaná Rímom

Jedným z najvýznamnejších protagonistov skrytej cirkvi bol **Felix Maria Davídek** (1921-1988). Kvôli svojmu energickému nasadeniu za životaplňú cirkev v podzemí bol už v roku 1950 zatknutý a odsúdený na 14 rokov väzenia. Z väzenia bol prepustený v roku 1964 a napriek neustálemu dohľadu štátnej bezpečnosti sa v roku 1967 nechal biskupom Jánom Blahom tajne vysvätiť za biskupa. Po porážke Pražskej jari sa právom obával, že mnohí kňazi budú musieť, tak ako za čias Stalina, stráviť celé roky v trestaneckých táboroch a do svojej smrti v roku 1988 vysvätil mnoho kňazov a biskupov. Svoje poslanie mali plniť v časoch narastajúceho útlaku katolíkov, stáť pri veriacich ako duchovní pastieri, posilňovať ich vieru a poskytovať im sviatosti. Veľký význam pripisoval rozvoju biblického a teologického vzdelávania a pre tento účel zorganizoval podzemnú univerzitu. Univerzita zacielená svoju pozornosť, popri práve uverejnených priekopníckych textoch II. Vatikánskeho koncilu, aj na kultúrne a spoločenské výzvy súčasnosti, s ktorým sa chcela vysporiadať aj s podporou iných vedeckých disciplín.

Požiadavku na ustanovenie podzemnej cirkvi sformuloval Pius XII. už v roku 1950 a aj Felix Maria Davídek bol vysvätený ako následník apoštolov v súlade s touto stratégiou. Felix Maria Davídek sa však stretol s **veľkým odporom, a to nielen zo strany štátu ale aj zo strany cirkvi**. Na jednej strane bol veľmi nepohodlný pre tých, ktorí radšej sklonili hlavu, alebo spolupracovali s ateistickým režimom. Na druhej strane sa správal veľmi otvorene a nediplomaticky nielen voči predstaviteľom režimu, ale aj voči kolegom biskupom a používal nekonvenčné prostriedky duchovnej správy. Tajne svätzil za kňazov a biskupov aj ženatých mužov a nevyhýbal sa ani ordinácii žien.

Nežnú revolúciu v roku 1989 Felix Maria Davídek už nezažil. Avšak jeho nasledovníci, ktorí vydržali prenasledovania, boli sklamaní. Najmocnejším mužom vo Vatikáne bol vtedy **Joseph kardinál Ratzinger**. Podľa jeho „noriem“ museli byť kňazi a biskupi znovu podmienčne (sub condicione) vysvätení na základe predpokladu, že predchádzajúce svätenie by mohlo byť neplatné. Ženatí biskupi a kňazi boli degradovaní na diakonov západného obradu, alebo prinajlepšom sa mohli stať oficiálne kňazmi gréckokatolíckej cirkvi spojenej s Rímom. Vysvätené ženy – prvá a najvýznamnejšia bola Ľudmila Javorová, generálna vikárka biskupa F. M. Davídka - nemohli o verejnej kňazskej službe ani len uvažovať. Kto sa týmto podmienkam nepodriadi, ten nemal prístup k verejnej duchovnej službe. V dôsledku toho si mnoho kňazov a biskupov, ktorí odmietli opakovanie svojho svätenia, dodnes zarába na živobytie v sekulárnych povolaniach rovnako ako za čias komunizmu.

Udeľovanie ocenení Nadácie Herberta Haaga za slobodu v cirkvi sa stáva **znamením, že pamätáme a nebudeme mlčať**. Zaobchádzanie so skrytou cirkvou je nedôstojné a urážlivé voči všetkým, ktorí

vtedy pre vieru riskovali svoje životy. Biskupi, kňazi a laici tejto cirkvi dokázali rozvíjať aj v náboženstve nepriateľskom prostredí nové nápady a plány, ktoré sprítomňovali kresťanstvo v modernom svete a prorockým spôsobom odkazujú na budúcnosť.

Svätiaci biskup Václav Malý, Praha

Václav Malý (*1950) dostáva ocenenie za svoj boj za slobodu a ľudské práva v rámci Charty 77 a nežnej revolúcie v roku 1989. Jeho úsilie potrestali komunisti zákazom výkonu povolania, čo ho posunulo do podzemnej činnosti. Aj preto má pre skrytú cirkev hlboké porozumenie.

Václav Malý bol vysvätený za kňaza v roku 1976 a pôsobil ako kaplán v meste Vlašim a v Plzni. Vo februári 1977 podpísal Chartu 77, ktorá požadovala v komunistickom Československu spravodlivosť a slobodu, a zasadzoval sa za obranu nespravodlivo prenasledovaných. V roku 1979 mu bol odňatý „štátny súhlas na výkon kňazskej služby“. Za vykonávanie „podvratnej činnosti proti republike“ bol 7 mesiacov väznený bez toho, že by bol niekedy postavený pred súd. Obvinenie sa však až do revolúcie nikdy nestiahlo. Za celé toto obdobie bol 250 krát vypočúvaný a týraný, a bol pod neustálym dohľadom štátnej bezpečnosti. Keďže mu v roku 1979 zakázali duchovnú činnosť, pracoval v rokoch 1980 až 1986 ako kurič vo viacerých pražských hoteloch. Z podzemia však pokračoval v bohatej pastoračnej činnosti v domácnostiach. V roku 1981 bol hovorcom Charty 77, v novembri revolučného roku 1989 bol prvým hovorcom Občianskeho fóra. Od roku 1990 bol opäť oficiálne činný ako duchovný správca. V roku 1996 bol menovaný za svätiaceho biskupa v Prahe a v januári 1997 ho pražský arcibiskup Miloslav kardinál Vlk vysvätil. Do roku 1990 nemal Václav Malý žiadne priame kontakty s kňazmi a biskupmi, vysvätenými biskupom Davidkom a nebol ani členom spoločenstva Koinotés. Spoločenstvo skrytej cirkvi považuje za jednu z mnohých vetiev na strome cirkvi.

Tajne vysvätený biskup Dušan Špiner, Olomouc

Dušan Špiner (*1950) je ako jeden z najmladších biskupov spoločenstva Koinotés predstaviteľom duchovného dedičstva Felixa Maria Davidka. Dnes musí s trpkosťou konštatovať: „Komunisti nás neumlčali, ale až Vatikán.“ O to viac ho teší, že vyznamenanie Nadácie Herberta Haaga za slobodu v cirkvi opäť umožní počuť hlas tých, ktorí boli umlčaní.

Dušan Špiner bol vysvätený za kňaza v roku 1973. Pôsoobil ako kaplán v rôznych farnostiach na východnom Slovensku. V roku 1976 mu bol odňatý štátny súhlas na výkon kňazského povolania a musel si nájsť svetské zamestnanie. V roku 1979 ho Felix Maria Davídek vysvätil za biskupa skrytej cirkvi. Až do smrti Felixa Maria Davidka bol Dušan Špiner jeho blízkym spolupracovníkom. Po revolúcii spočiatku vykonával činnosť riadneho duchovného správcu. V roku 2001 promoval na Univerzite Komenského v Bratislave z dejín filozofie a odvtedy pôsobí ako univerzitný docent etiky a religionistiky na Pedagogickej fakulte v Olomouci.

Profesor Walter Kirchschräger, Univerzita v Lucerne

Rodený Dolnorakúšan Walter Kirchschräger (*1947) sa po dlhoročnom účinkovaní v oblasti cirkevného vzdelávania dospelých vo Viedni stal v roku 1982 profesorom pre výklad Nového zákona na Teologickej fakulte a v roku 2000 zakladajúcim rektorom Univerzity v Lucerne. Vydal mnoho kníh s biblickou tematikou, často však prednáša a publikuje aj pre širšiu verejnosť. Nadácia Herberta Haaga za slobodu v cirkvi mu udeľuje svoju cenu za otvorenosť a rozsah jeho aktivít. Je to aj hra s ohňom, keď zo zorného uhla biblie kladie kritické otázky súčasnej praxi cirkevných úradov a otvára perspektívu cirkvi budúcnosti. Kirchschräger tvrdí, že „Nový zákon nepozná v súvislosti s kresťanským zvestovaním žiadnych „kňazov“, a že „služobný úrad v cirkvi sa neprenáša na základe pohlavia ani rodinného stavu“. Takže dnešnú doktrínu o cirkevných úradoch je možno spochybniť nielen pre akútny nedostatok kňazov, ale aj preto, že sa chceme „postarať o teologickú spravodlivosť“.

O Nadácii Herberta Haaga za slobodu v Cirkvi

Nadácia Herberta Haaga za slobodu v cirkvi je plne v službách otvorenej a ekumenicky orientovanej katolíckej viery. Cenu udeľuje osobám a inštitúciám, ktoré sa v kresťanstve vyznamenali slobodným prejavom názoru alebo odvážnym konaním (doterajších **nositeľov ocenenia** pozrite na www.herberthaag-stiftung.ch).

Zakladateľ

Profesor Herbert Haag bol jedným z veľkých teológov 20. storočia. Vydal významné knihy, okrem iného Biblický lexikón (od r. 1951), Evolúcia a biblia (1962), Rozchod s diablom (prvýkrát 1969), Krajina biblie (1976), Boží služobník u Deuteroizaiáša (1985), Ty si mi učaril (1990), Nedajte si vziať slobodu (1993), Veľké ženy v biblii (2001). Bol nielen profesorom a publicistom, ale súčasne vždy aj duchovným a kazateľom. Svojou kritickou lojalitou voči katolíckej cirkvi poskytol mnohorakým spôsobom významné impulzy pre budúcnosť cirkvi. Vo svojich pamätiach „Moja cesta s cirkvou“ (1991) vykresľuje premenu biblických vied a rozvoj cirkvi počas a po II. Vatikánskom koncile. S hlbokými obavami sa však vyjadruje tiež o ohrození teologickej slobody v súčasnosti aj smerom do budúcnosti. Napriek všetkému zostal však až do svojej smrti mysliteľom, ktorý bol plným humoru a s obdivuhodným nadhľadom rozvíjal svoju obhajobu ľudskej cirkvi.

Herbert Haag sa narodil v roku 1915 v Singen-Hohentwiel. V roku 1942 promoval na univerzite v švajčiarskom Freiburgu. V rokoch 1948 až 1960 bol profesorom Starého zákona na Teologickej fakulte v Lucerne, v rokoch 1960 – 1980 na Katolícko-teologickej fakulte Univerzity v Tübingene. Od 1964 do 1973 bol predsedom Katolíckeho biblického diela v Stuttgarte. Od odchodu do výslužby v roku 1980 žil až do svojej smrti, t.j. do 23. augusta 2001 v Lucerne. Rok predtým mu bola udelená cena „Prix Courage“, vyznamenanie pre najodvážnejšieho Švajčiara. Herbert Haag bol dlhoročným priateľom teológa Hansa Künga.

Rada nadácie

Hans Küng, narodený v roku 1928 v Sursee (Švajčiarsko), je jedným z najvýraznejších mysliteľov našich čias. Po ukončení štúdia teológie a filozofie v Ríme a Paríži pôsobil od roku 1957 do roku 1959 ako kaplán v Lucerne a od roku 1960 ako profesor ekumenickej teológie v Tübingene. Počas II. Vatikánskeho Koncilu pôsobil ako poradca („peritus“). Jeho knihy „Byť kresťanom“, „Existuje Boh?“, „Večný život?“ mali veľký úspech. V roku 1996 odišiel do výslužby. Jeho niekoľko desaťročí trvajúce štúdium svetových náboženstiev vyvrcholilo v roku 1990 do projektu „Projekt Weltethos“ a k etablovaní nadácie „Stiftung Weltethos“, ktorej prezidentom je od roku 1995. Hans Küng je od založenia Nadácie Herberta Haaga za slobodu v cirkvi v roku 1985 prezidentom Rady nadácie.

Erwin Koller (*1940) študoval v Innsbrucku, Ríme, švajčiarskom Freiburgu a Zürichu katolícku a protestantskú teológiu ako aj filozofiu a sociálne vedy a promoval v roku 1977 prácou „Náboženstvo v televízii“. Po šiestich rokoch činnosti duchovného sa stal žurnalistom vo švajčiarskej televízii a v rokoch 1979 až 2002 viedol redakciu náboženského vysielania, spoločensko-politických a kritických magazínov a dokumentárnych filmov, rozhovorov a hudobných meditácií. V roku 1994 pripravil vysielanie Hviezdne hodiny (každú nedeľu od 10. do 13. hod. o náboženstve, filozofii a umení), ktorú viedol až do odchodu do dôchodku v roku 2002. Odtedy spolupôsobí v predstavenstve Švajčiarskej akadémie humanitných a sociálnych vied a pôsobil ako vysokoškolský učiteľ pre etiku v médiách na univerzite vo švajčiarskom Freiburgu a v Zürichu. – Erwin Koller bol zvolený do Rady nadácie v roku 1995.

Herbert N. Haag (*1947) je synovec a krstný syn zakladateľa. Ako obchodník pôsobil v rokoch 1969 až 1993 v zaisťovacej spoločnosti Schweizerische Rückversicherungs-Gesellschaft (Swiss Re), naposledy ako riaditeľ. Zahraničné stáže absolvoval v Hong Kongu (1 rok) a Japonsku (9 rokov). V roku 1993 ho Swis Re poverila založením novej špecializovanej zaisťovne, Partner Re Ltd. na Bermudách, z ktorej vybuďoval špičkovú svetovú zaisťovňu a viedol ju ako prezident až do odchodu do dôchodku. N. Haag bol do Rady nadácie zvolený v roku 2000.

V Lucerne, 15. októbra 2010 / Erwin Koller